



ปรัมปรา

เรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมาบางครั้งก็นานจนหาต้นตอของเรื่องไม่พบรู้อย่างเดียวสัก ๆ กันมา เช่นนี้ มักเรียกกันว่า เรื่องปรัมปรา คำ ปรัมปรา นี้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ อธิบายว่า ปรัมปรา อ่านว่า ปะ-ระ-ปะ-ระ เป็นคำวิเศษณ์ มาจากภาษาบาลีสันสกฤต แปลว่า สืบ ๆ กันมา, เก่าก่อน

ในทางวิชาการได้นำคำ ปรัมปรา มาใช้อธิบายในหลายสาขาวิชา เช่น ในสาขาวิชาสังคมวิทยา คำ เรื่องปรัมปรา (myth) หมายถึงเรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมของสิ่งมีอำนาจเหนือธรรมชาติ หรือเป็นความเชื่อในรูปของการบรรยายเกี่ยวกับต้นกำเนิดของพิธีกรรมทางศาสนา ธรรมเนียมทางสังคม ความเป็นมาของเผ่าพันธุ์หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติ

ในสาขาวิชาปรัชญา เรื่องปรัมปรา (myth) หมายถึง เรื่องเล่าที่เล่าสืบกันมาเกี่ยวกับสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติที่เชื่อว่าแฝงความคิดทางปรัชญาหรือต้นกำเนิดของความเชื่อทางศาสนาสังคม หรือปรากฏการณ์ไว้เบื้องหลัง หากตีความ โดยพยัญชนะก็ดูเหมือนเป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระแต่ถ้ารู้รหัสถอดเรื่องปรัมปราก็จะพบว่า มีสิ่งธรรมและคติธรรมที่ลึกซึ้งแฝงอยู่ การสร้างเรื่องปรัมปรา (mythologization) หมายถึง การนำเหตุการณ์จริงหรือความคิดมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องปรัมปรา ทั้งนี้อาจเกิดจากความจำเป็น เพราะไม่มีศัพท์หรือสำนวนให้บันทึกอย่างตรงไปตรงมาได้ หรืออาจเป็นความตั้งใจของผู้เรียบเรียง เพื่อให้เรื่องเล่ามีความขลังมากขึ้นจะได้เป็นที่ยอมรับของผู้รับสื่อได้ง่ายและกว้างขวางมากขึ้น การถอดเรื่องปรัมปรา (demythologization) หมายถึง การเสนอความหมายที่แฝงอยู่เบื้องหลังของเรื่องปรัมปราด้วยอรรถปริวรรตวิธี (hermeneutics) วิธีนี้เชื่อกันว่าสามารถเข้าใจคุณค่าความคิดทางปรัชญาและศาสนาในวรรณกรรมโบราณได้และวิธีการเดียวกันนี้ก็อาจใช้ตีความเจตนาของทฤษฎีการเมืองและเศรษฐกิจของยุคปัจจุบันนี้ได้

ส่วนในสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้เก็บคำที่เกี่ยวกับปรัมปราไว้เช่น ปกรณัม, นิทานปรัมปรา (myth) หมายถึง เรื่องเล่าที่เล่าสืบต่อกันมาเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเชื่อปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือเหนือธรรมชาติ ตลอดจนเรื่องราวที่แต่งเติมจากเรื่องจริง ปรัมปราวิทยา (mythology) หมายถึงการศึกษาเรื่องราวที่ประมวลสืบต่อกันมาเกี่ยวกับศาสนาวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ความเชื่อ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหรือเหนือธรรมชาติ ตลอดจนเรื่องราวที่แต่งเติมจากเรื่องจริง.